

Motion till riksdagen 2019/20:218

av **Hanna Gunnarsson m.fl. (V)**

Försvarets riksintresse ska balanseras mot andra samhällsintressen

---

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lagstiftningen bör ses över i syfte att ge utrymme för att totalförsvarets och därmed Försvarsmaktens riksintresse i högre utsträckning ska kunna viktas mot andra samhällsintressen och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Lagstiftningen gällande riksintressen finns till för att garantera vissa speciellt skyddsvärda samhällsintressen med särskilda värden eller kvaliteteter ett företräde i den fysiska planeringen. Ett område som är klassat som riksintresse ska i möjligaste mån skyddas mot åtgärder som kan skada de utpekade värdena. Det handlar bl.a. om att skydda naturområden, friluftsliv, rennäring och kulturmiljöer, men även totalförsvarets behov av t.ex. mark för övningar, tekniska system och anläggningar. Systemet med riksintressen är i grunden viktigt och ska värnas.

Totalförsvarets och Försvarsmaktens skydd genom miljöbalken är dock väl starkt och det finns tillfällen när nuvarande lagstiftning blir ett hinder för att hitta lösningar och kompromisser med andra viktiga samhällsintressen. Det handlar bl.a. om konsekvenser för samhällsplanering, inte minst för bostadsbyggandet och utbyggnaden av förnybara energikällor som vindkraftverk.

Ett exempel på detta är vindkraftsparken Blekinge Offshore i Hanöbukten som stoppades av Försvarsmakten eftersom myndigheten upplevde att vindkraften skulle kunna komma att inkräkta på det område som används som militärt övningsområde. Vänsterpartiet menar att det måste vara fullt möjligt att både bygga ut den havsbaserade vindkraften där förutsättningarna är som bäst och att ge Försvarsmakten rimliga förutsättningar till övningsverksamhet. Ett annat exempel är försvarets överflygningar över Vättern, som är en av våra största och viktigaste vattentäkter. På bl.a. Gotland och i

Skåne påverkas bostadsbyggandet negativt när Försvarsmakten hindrar eller helt och hållet säger nej till nya bostäder i närheten av övningsområden. I norra Sverige kan Försvarsmaktens intressen ställas mot exempelvis rennärning, turism och naturintressen. Där försvarets intressen och andra viktiga näringar står emot varandra måste lösningar hittas genom kompromisser och samarbete. Den nuvarande lagstiftningen uppmuntrar dock inte detta utan ger totalförsvarets intressen ett definitivt företräde.

Totalförsvarets så väl som Försvarsmaktens verksamhet är omfattande och komplex. En del av Försvarsmaktens riksintressen är sekretessbelagda medan andra kan redovisas öppet. Det skapar naturligtvis särskilda förutsättningar i kontakt med andra myndigheter. En ökad operativ förmåga inom Försvarsmakten förutsätter dessutom en väl fungerande övningsverksamhet. I ljuset av detta blir det särskilt viktigt att hitta en modell för att lösa de knutar som uppstår med andra samhällsintressen. Sådana lösningar måste kunna sökas på både nationell och lokal nivå, då den fysiska planeringen till mycket stor del styrs av kommunal planering och beslut. Med nuvarande lagstiftning ges kommunerna mycket små möjligheter att planera i de områden där totalförsvaret har stora intressen.

Investeringar i bostadsbyggande och förnybar energi är viktigt för hela samhället. Bostadsbristen är stor och påverkar även Försvarsmaktens möjlighet att rekrytera personal till de platser i landet där arbetstillfällena finns. Att Försvarsmakten kan säga nej, helt utan krav på att presentera alternativa lösningar eller kompromisser är problematiskt. Vi menar att ambitionen måste vara högre än så. En god planering och samverkan skulle sannolikt möjliggöra att fler projekt blir möjliga.

Vänsterpartiet har vid upprepade tillfällen presenterat förslag för att påbörja byggandet av Blekinge Offshore. Läs mer i motionerna En hållbar och långsiktig energipolitik (2017/18:3393) och Försvarsmakten, klimat och miljö (2018/19:1761). Vi menar att Försvarsmakten nu måste komma med lösningar och själva presentera förslag på hur övningsverksamheten kan organiseras utan att utgöra ett hinder för byggandet av Blekinge Offshore och utan att drabbas negativt på lång sikt. Vi är övertygade om att detta går att lösa.

Det är tydligt att Försvarsmaktens starka möjlighet till veto utgör ett hinder för viktiga samhällsinvesteringar och utveckling. Vänsterpartiet menar att Försvarsmaktens intressen bör kunna vägas mot andra samhällsintressen på ett mer jämlikt vis utifrån bedömningar om samhällets bästa vid varje enskilt tillfälle.

Lagstiftningen bör ses över i syfte att ge utrymme för att totalförsvarets och därmed Försvarsmaktens riksintresse i högre utsträckning ska kunna viktas mot andra samhällsintressen. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen tillkänna.

Hanna Gunnarsson (V)

Lorena Delgado Varas (V)

Lotta Johnsson Fornarve (V)

Yasmine Posio (V)

Håkan Svenneling (V)

Jens Holm (V)

Birger Lahti (V)

Elin Segerlind (V)

Jessica Thunander (V)

